

“Organitzar un esdeveniment darrere un altre és cansat i costós”

Josep Sorribes i Monrabal és segurament una de les persones que sap més d'evolució urbanística de la ciutat de València. Professor de la Facultat d'Economia de la Universitat de València, acaba d'afegir a la seua extensa bibliografia investigadora el títol 'Mis queridos promotores', on analitza l'evolució del cap i casal aquests darrers setanta anys. També treballa en el projecte d'Aula Ciutat, un centre d'investigació multidisciplinari sobre les realitats urbanes.

Enguany fa vint anys dels Jocs Olímpics de Barcelona i de l'Expo de Sevilla, dos esdeveniments que significaren un punt d'inflexió a l'estat espanyol. València va quedar al marge d'aquella mena d'eufòria modernitzadora. Aquella onada arribà ací un poc més tard...

—Aquells dos esdeveniments van fer que es concentraren recursos i que València deixara de rebre algunes inversions. Esdeveniments com aquests

permeten a les ciutats d'avançar més ràpidament en alguns aspectes. En el cas de València —que en va quedar al marge— quan Rita Barberà va arribar a l'ajuntament es dedicà primer de tot a desfer tot allò que havia fet el PSPV. I després es va entestar a buscar esdeveniments amb la intenció que tingueren un efecte tractor. La seua obsessió era sortir al mapa. A mi això no em sembla malament. Quan nosaltres [va ser cap de gabinet del socialista Ricard Pérez Casado] vam estar a l'ajuntament,

vam voler engegar un projecte per a convertir València en un referent del Mediterrani, volíem guanyar eixa jugada a Barcelona. No es tractava d'un esdeveniment normal i corrent, sinó més aviat una política sostinguda al llarg del temps. Malauradament, però, la iniciativa fracassà quan se n'anà Pérez Casado. Contra això, Barberà buscà un esdeveniment que ens donara notorietat, fora com fora, pagant tant com calguera pagar. És en aquest punt que sorgeix la Copa de l'Amèrica.

PIRATS I CAMPS

—**Al capdavant, continuava el camí que havien obert Barcelona i Sevilla...**

—Sí, ella volia situar-nos al mapa, fora com fora. La Copa de l'Amèrica fou una excusa per a fer obres a la ciutat. La seua estratègia era absolutament legítima; però passa que la nova València que Rita va voler promocionar després de la Copa de l'Amèrica i la fórmula 1 era la València del *glamour*. El problema és que al darrere no hi havia cap estratègia, més enllà de buscar un esdeveniment darrere d'un altre. I això és cansat i alhora molt costós, com s'ha demostrat. Ara ja han passat la Copa de l'Amèrica i la fórmula 1. Arribats en aquest punt, què hem de fer? Buscar un altre gran esdeveniment? Tindre notorietat a base de juxtaposar esdeveniments és molt difícil. Hi ha la Ciutat de les Arts, que representa un poc tota eixa política...

—**Que, agrade o no agrade, s'ha convertit en la icona de la ciutat...**

—Sí, tot i que és ben cert que representa només una part de la València real. La nostra icona, durant molts anys, havia estat el Miquelet. Després, durant un temps, fou el Palau de la Música i els jardins del Túria. Ara, en canvi, el símbol de la ciutat és la Ciutat de les Arts i de les Ciències. Es tracta d'un referent lúdic, espectacular, i abans els nostres referents eren de tipus històric o cultural. La Ciutat de les Arts i de les Ciències defineix la filosofia de la gestió municipal dels últims anys. Jo crec que està bé que siguem al mapa, que se'ns conega... Però els qui ens visiten han de saber que València és moltes més coses que Calatrava, des de

l'arquitectura a l'Albufera. La qüestió és que València té potencialitat per a ser coneguda per unes coses que no són l'espectacle que Calatrava ha muntat al riu. Trobe que eixe és un espai massa gran, que es desaprovita i que serà molt difícil de reconvertir. El que tenim és un contenidor cultural enorme, excessiu i que no és prou rendible.

—**I de la Copa de l'Amèrica, què en penseu? Ha tingut els efectes que se li atribuïen?**

—Això que València viu d'esquena a la mar és una bajanada. Va fer molt més per la relació dels valencians amb la mar la construcció del passeig marítim i el soterrament de la via fèrria l'any 1988, que actuava com a barrera, que no la Copa de l'Amèrica. València sempre ha mirat a la mar i el seu port ha estat un referent important. Una altra cosa és que hi haja hagut problemes de connexió física.

Crec que l'estratègia respecte de la façana marítima i els barris marítims ha estat equivocada. Els arguments que utilitzen per a justificar la intervenció del Cabanyal, per exemple, no tenen ni cap ni peus. Hi ha moltes maneres d'arribar a la mar, no cal eliminar cap barri. A més, no té cap sentit que ho vulguen fer donant preeminència al trànsit de vehicles..

—**Tanmateix, és cert que el barri ha viscut un procés de degradació per causa de la picabaralla polític-judicial. Arribats en aquest punt, què s'hauria de fer?**

—El barri s'ha deixat degradar perquè ha estat víctima de la falta d'ex-

pectatives. Jo sóc partidari de fer-hi una renovació controlada, ço és, edificar habitatges als solars abandonats. Jo crec que, amb els canvis que s'hi van fer, el Cabanyal no serà una zona residencial de classe popular. Passa com al centre històric: perquè es mantinga viu, has d'admetre que hi haja un canvi social. Això no significa fer-ne fora ningú, en absolut, però cal incorporar-hi gent amb una renda més alta. També caldria substituir-hi alguns edificis que no tenen cap valor arquitectònic, que es van alçar en un moment de *desenvolupisme*. Importa que al Cabanyal hi pervisca la trama urbana i que s'hi pugui compaginar l'habitatge social amb l'habitatge lliure.

—**Alguns han parlat de fer-hi un barri tecnològic...**

—Alguns, com Florida, han parlat d'una ciutat del talent... Jo crec que aquesta ciutat ha de definir, en primer lloc, què vol ser quan siga gran. El problema que tenim és que s'hi projecten coses que després no tenen cap sentit. Pense, per exemple, en les quatre torres que hi ha projectades al Parc Central o a la ZAL, que van obligar a desallotjar un grup de veïns fa vuit anys i que ara no s'utilitza. Hem de decidir quants espais de noves tecnologies volem i per a què.

Jo crec que el Cabanyal té capacitat per a atraure allò que alguns anomenen "artistes i bohemis", cosa que hauria de ser compatible amb el fet que hi visqueren els qui ara ja hi viuen. Això, siga com siga, és molt lluny dels somnis d'alguns de convertir eixa zona en una mena de Silicon Valley. Ací hi ha potencial, però no d'eixa mena. Trobe que en aquesta ciutat hi ha molta imaginació, gent que es dedica al disseny, a la cultura, a les arts gràfiques... És un territori on hi ha molta creativitat, no en el sentit de *high tech*, d'estacions nuclears o indústria capdavantera bioquímica... Som el territori d'Europa amb més músics per quilòmetre quadrat i no sabem traure'n profit.

—**Molts dels qui tenen aquest perfil a València han acabat establint-se a Benimaclet i Russafa.**

—Sí, Benimaclet, per la proximitat amb la Universitat de València, s'ha convertit en un barri molt dinàmic, amb un teixit veïnal fort vinculat a la seua annexió a la ciutat de València. En el cas de Russafa, fa deu anys es va

donar per perdut. Ara, autònomament, després d'haver-se estès el pla Riva [acrònim de Rehabilitació Integral de València] a cinc carrers, Russafa s'ha posat de moda i hi ha tant oci com vida cultural.

Una cosa característica d'aquesta ciutat és que té un problema de capitalitat. És a dir, València no ha exercit mai de cap i casal, però és que, a més a més, no ha sabut integrar els nuclis de població que es va annexar a final del segle passat. En molts barris han sorgit conflictes amb l'ajuntament per eixa falta de capacitat integradora. En aquest aspecte, com en molts altres, València és una ciutat manifestament millorable.

—I del centre de la ciutat, quin diagnòstic en feu?

—El barri del Carme va estar molt malament. Malauradament, els plans de rehabilitació del centre de la ciutat es van aprovar, a parer meu, massa tard. El pla Riva va funcionar bé, però prompte es va quedar sense diners i la rehabilitació del barri es va haver de completar amb inversió privada. Al Carme queden massa solars per a ocupar, qüestió que també caldria resoldre. A més, mentre hi ha solars per aprofitar, la ciutat ha crescut per les vores perquè el creixement urbanístic ha consistit a fer PAI. S'ha preferit créixer per Campanar, per Benicalap... mentre dins la ciutat encara hi havia solars per recuperar. El sud de la ciutat encara no s'ha desenvolupat —si bé n'hi ha els plans aprovats—, però tota la zona nord s'ha desenvolupat. Molts d'eixos PAI eren de gran promotors que han acabat a mans dels bancs.

Una cosa sembla segura, com va pronosticar el promotor Juan Armiñana: després d'aquesta crisi res no serà com abans. Com recorde al llibre *Mis queridos promotores*, Onofre Miguel [promotor] va dir que la crisi arrossegaria vuit promotors de cada deu. Crec que en això la va encertar completament.

—A la presentació del llibre *Mis queridos promotores: Valencia 1940-2011. Construcción y destrucción de la ciudad* [Facsimil Edicions Digitals], **vau dir que els promotors immobiliaris, al País Valencià, havien actuat amb voracitat, opacitat, ingenuïtat i connivència amb els polítics.**

—Amb els polítics sempre han anat de bracet. Hi ha tres actuacions que

De l'ajuntament a la Universitat

A banda de la docència i la recerca, Josep Sorribes i Monrabal es va dedicar un temps a la gestió pública. Hi anà de bracet de Ricard Pérez Casado, el primer alcalde socialista de la ciutat de València, des del 1979 al 1989. Pérez Casado va haver de dimitir per les desavinences amb Joan Lerma, que aleshores presidia el Palau de la Generalitat. L'enfrontament personal amagava les lluites fraticides dins el PSPV-PSOE. “D'aquell període, se n'ha dit que a València no es va fer res, i això és mentida. S'hi va fer molt, moltíssim, però no ens dedicàvem a esbombar-ho pertot arreu”, diu Sorribes, que fou cap de gabinet del batlle del 1983 al 1988. D'aquell enfrontament que acabà en substitució (Clementina Ródenas fou la persona escollida per Blanqueries), Sorribes n'extragué la conclusió que “als partits polítics només s'hi pot anar a matar”. “Joan Lerma —diu— és un tímid patològic, una persona molt insegura que es va envoltar primer de gent de la Universitat. Però després se'n va desfer i cada volta es féu més de l'aparell.” I afegeix: “En general, jo no em refie gaire dels partits polítics perquè arrosseguen massa vicis difícils d'extirpar. Un partit polític és la confluència de l'església i el leninisme.”

Allunyat ja de la política, el darrer llibre de Sorribes és *Mis queridos promotores*, una obra fruit de més de trenta anys d'experiència com a investigador. L'obra, en forma d'assaig, es presenta en un llenguatge col·loquial i hi sura el sentit de l'humor que caracteritza qualsevol conversa amb aquest professor d'economia. El lector hi trobarà, d'una banda, una repassada curiosa dels elements que han definit urbanísticament la ciutat aquest darrer mig segle. I, d'una altra banda, una catalogació aproximativa (fins ara ningú no s'havia atrevit a emprendre aquesta aventura) dels promotors i constructors que han participat en el desenvolupament urbà. “El llibre porta per subtítol —explica— *Construcción y destrucción de la ciudad*, i això cal explicar-ho, perquè si bé totes les ciutats es construeixen sobre les seues ruïnes, també hi ha objeccions a fer. La ciutat construïda no necessàriament ha de ser motiu d'orgull. Hi hagut destrucció, física i de la memòria, no sempre necessària ni justificada, i els nous teixits socials i urbans que han sorgit no són precisament una bicoca, a banda la demagògica propaganda oficial.”

n'han estat paradigmàtiques: el PAI del Grau, Tabacalera i Mestalla. S'han perdut molts diners públics per a beneficiar uns pocs promotors en actuacions en què els marges legals s'han dut fins al límit. A banda, han estat ingenus de pensar que açò duraria sempre. I voraços perquè mai no en tenen prou: en eixa barra lliure de què tant ens parlen ells es van afartar com lladres.

—**Heu dit que València no actua de cap i casal. Com ha hagut de pagar la ciutat el fet de no tenir una àrea metropolitana ben configurada?**

—L'àrea metropolitana existeix perquè no depèn de la voluntat política sinó dels fluxos que generen les persones. Els anys 70, la comarca de l'Horta era una àrea metropolitana de llibre: en tenia totes les característiques necessàries. El problema és que si això no va acompanyat d'una àrea metropolitana de govern es perden oportunitats. No pot ser que cadascú vaja a la seua per-

què és costós quant a serveis, fluxos de connexió...

Al final, tenim una àrea metropolitana que realment existeix però també un territori on som incapaços de seure a parlar dels problemes comuns. El cost d'això és molt alt i és obvi que fa perdre prestigi a la ciutat perquè es posa de manifest que és incapaç d'acomboiar la resta d'actors protagonistes. A banda, és ineficient. No tenir una àrea metropolitana ben capacitada, òbviament, té conseqüències en la competitivitat de la ciutat. Amb una bona política metropolitana t'estalviaries costos, el territori seria més eficient i podries fer polítiques més reeixides en tots els àmbits d'actuació. Que València haja estat incapaç de convertir-se en un referent identitari per a les ciutats mitjanes del País Valencià és un dèficit.

Violeta Tena